

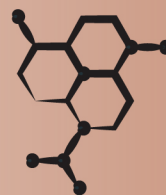
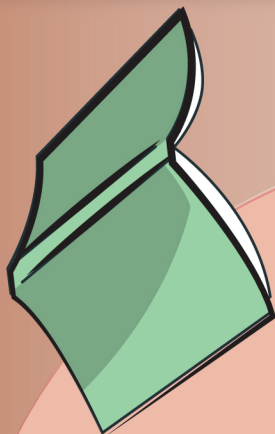
Ανάπτυξη Γλωσσικών Τομέων για Εφήβους

Αποκατάσταση Μαθησιακών Δυσκολιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τεύχος Β' (Α' Μέρος)

Τομείς Προγράμματος
Αποκατάστασης

- Αναγνωστική Ευχέρεια
- Αναγνωστική Κατανόηση
- Πρόσληψη και Επεξεργασία Γραπτού Λόγου
- Δόμηση Λόγου

x2

my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Αναγνωστική ευχέρεια	14
Επίπεδο λέξεων	14
Επίπεδο πρότασης	18
Επίπεδο κειμένου	26
Αναγνωστική κατανόηση	49
Αξιολόγηση αναγνωστικών δεξιοτήτων	61
Πρόσληψη και Επεξεργασία Γραπτού Λόγου	62
Προφορική και γραπτή έκφραση	62
Παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου	78
Περίληψη	96
Δόμηση λόγου	111
Σύνδεση προτάσεων	111
Συνοχή/Συνεκτικότητα	117
Δομή παραγράφου	127
Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου	134

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Η δόμηση τόσο του προφορικού όσο και του γραπτού λόγου είναι μία δύσκολη και απαιτητική διαδικασία. Η αναγκαιότητα κατάλληλης δόμησης των δύο ειδών λόγου οδήγησε στη δημιουργία του παρόντος διδακτικού υλικού. Απευθύνεται σε μαθητές 13 έως 17 ετών με διάγνωση μαθησιακών δυσκολιών. Η μεθοδολογία του αφορά την αναγνωστική ευχέρεια, την πρόσληψη και επεξεργασία γραπτού λόγου, την προφορική και γραπτή έκφραση, καθώς και τη δόμηση λόγου μέσα από δραστηριότητες αναγνώρισης και εφαρμογής. Εστιάζει στον τρόπο δομής των κειμενικών ειδών και των κειμενικών τύπων παρέχοντας το σχετικό βηματολόγιο. Η μεθοδολογία που ακολουθείται βασίζεται στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (υποδειγματική διδασκαλία, μοντελοποίηση) και έχει ως στόχο τη βήμα προς βήμα προσέγγιση των σταδίων που απαιτούνται για την παραγωγή ενός κειμένου. Τα αποτελέσματα ύστερα από τη χρήση του ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και οι εκπαιδευτικοί και ειδικοί θεραπευτές που το αξιοποίησαν συνδυαστικά, το προτείνουν ως χρήσιμο εργαλείο παρέμβασης για τη δόμηση του λόγου.

Λέξεις κλειδιά: προφορικός λόγος, γραπτός λόγος, ανάγνωση, πρόσληψη και επεξεργασία, δόμηση λόγου.

Εισαγωγή

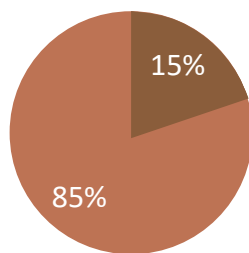
Προφορικός λόγος

Το χαρακτηριστικό του προφορικού λόγου είναι η αυθορμητικότητα. Ο στόχος του είναι η ικανοποίηση των επικοινωνιακών αναγκών της καθημερινής ζωής. Η ροή του είναι συνεχής και ακολουθεί ορισμένους κανόνες μορφοσύntαξης. Οι συνομιλητές μπορεί να είναι ένας ή και περισσότεροι και οφείλουν να κατανοήσουν το μεταδιδόμενο μήνυμα, να καταλάβουν το πότε και το πώς, ανάλογα με την επικοινωνιακή κατάσταση και ταυτόχρονα να μπορούν να δώσουν και να ζητήσουν τον λόγο (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης, 1997). Η κατανόηση και η παραγωγή προφορικών κειμένων θεμελιώνεται σε πρακτικές, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση κουλτούρας που μπορεί να υποστηρίξει τη γλωσσική ανάπτυξη και εκπαίδευση και, ευρύτερα, τον γραμματισμό (Συλλογικό έργο, 2014-2016).

Διδασκαλία προφορικού λόγου

Η γλώσσα διαφοροποιείται ανάλογα με την κατάσταση. Για τον λόγο αυτό, οι μαθητές χρειάζεται να είναι ικανοί να προσαρμόζουν τον λόγο τους σε κάθε συνθήκη. Ο πιο κατάλληλος τρόπος για να γίνει αυτό, είναι η δημιουργία ποικίλων επικοινωνιακών καταστάσεων έτσι ώστε οι μαθητές να εμπλέκονται σε διάφορα θέματα τα οποία αποτελούν αφορμή για την παραγωγή πολλών μορφών και ειδών λόγου (Saville-Troike & Kleifgen, 1989). Επομένως, κατά τη διδακτική πράξη η προσέγγιση της παραγωγής προφορικού λόγου μπορεί να γίνει όταν συμβούν τα ακόλουθα:

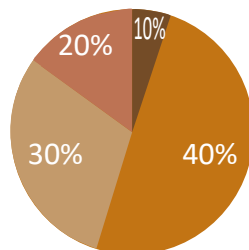
- Συζητήσεις σε σύγχρονα ζητήματα
- Θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των μαθητών
- Δημιουργική γραφή
- Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
- Παιχνίδια ρόλων
- Δραματοποίηση
- Σύγκριση και σύνδεση προφορικού με τον γραπτό λόγο
- Περιγραφές και αφηγήσεις γεγονότων

■ Άνδρες ■ Γυναίκες

Γράφημα 1: Πλήθος συμμετεχόντων ανά φύλο (ποσοτική έρευνα)

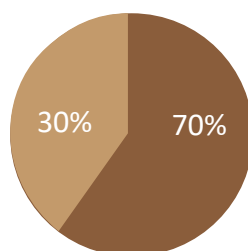
Ως προς την ηλικία από 18-25 ήταν δύο (2), από 26-33 ήταν οκτώ (8), από 34-40 ήταν έξι (6) και από 41-49 ήταν τέσσερα άτομα (4).

■ 18-25 ■ 26-33 ■ 34-40 ■ 41-49

Γράφημα 2. Πλήθος συμμετεχόντων ανά ηλικιακή ομάδα (ποσοτική έρευνα)

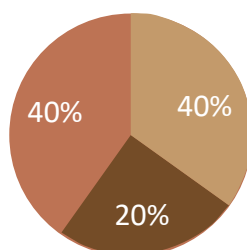
Σχετικά με το επίπεδο σπουδών όλοι είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ι. Αυτό δείχνει το υψηλό επίπεδο που έχουν. Έξι (6) έχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών.

■ Α.Ε.Ι. ■ Μεταπτυχιακό

Γράφημα 3. Πλήθος συμμετεχόντων ανά επίπεδο σπουδών (ποσοτική έρευνα)

Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα, ως προς την ειδικότητα οκτώ (8) είναι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με κατάρτιση στην ειδική αγωγή, τέσσερις (4) είναι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς κατάρτιση στην ειδική αγωγή και οκτώ (8) ειδικοί θεραπευτές.-

■ Εκπαιδευτικοί με κατάρτιση σε ειδική αγωγή
 ■ Εκπαιδευτικοί χωρίς κατάρτιση σε ειδική αγωγή
 ■ Ειδικοί θεραπευτές

Γράφημα 4. Πλήθος συμμετεχόντων ανά ειδικότητα (ποσοτική έρευνα)

Δυσκολίες ερευνητικής διαδικασίας

Η έρευνα εστίαζε στην εκμάθηση των τρόπων παρέμβασης στους γλωσσικούς τομείς έτσι ώστε να δημιουργούνται πλάνα παρέμβασης τα οποία βοηθούν στην ανάπτυξη και παραγωγή του προφορικού και γραπτού λόγου των παιδιών. Όσον αφορά την απάντηση των ερωτηματολογίων στην ποσοτική έρευνα, χρειαζόταν επιμονή προκειμένου να ληφθεί δείγμα. Ορισμένοι δήλωναν πως δεν είχαν χρόνο και ανέβαλλαν τη διαδικασία απάντησης με αποτέλεσμα να στέλνεται αρκετές φορές στους ίδιους μέχρι να απαντήσουν, ενώ άλλοι δεν απάντησαν τη στιγμή που έπρεπε λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων. Σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό που δόθηκε, τα στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν από την ποσοτική έρευνα δεν εμβάθυναν σε δυσκολίες που πιθανόν αντιμετώπιζαν οι εκπαιδευτικοί και ειδικοί θεραπευτές πριν από τη χρήση του παρόντος εκπαιδευτικού εργαλείου. Επίσης, το γεγονός πως το διδακτικό υλικό αξιοποιήθηκε σε συγκεκριμένες διαταραχές και χρονολογικές ηλικίες δε συνέβαλε στη σύγκριση παιδιών με διαφορετικού είδους δυσκολίες και γνώσεις έτσι ώστε να φανεί ο βαθμός ανταπόκρισης κάθε παιδιού ξεχωριστά.

Συμπεράσματα

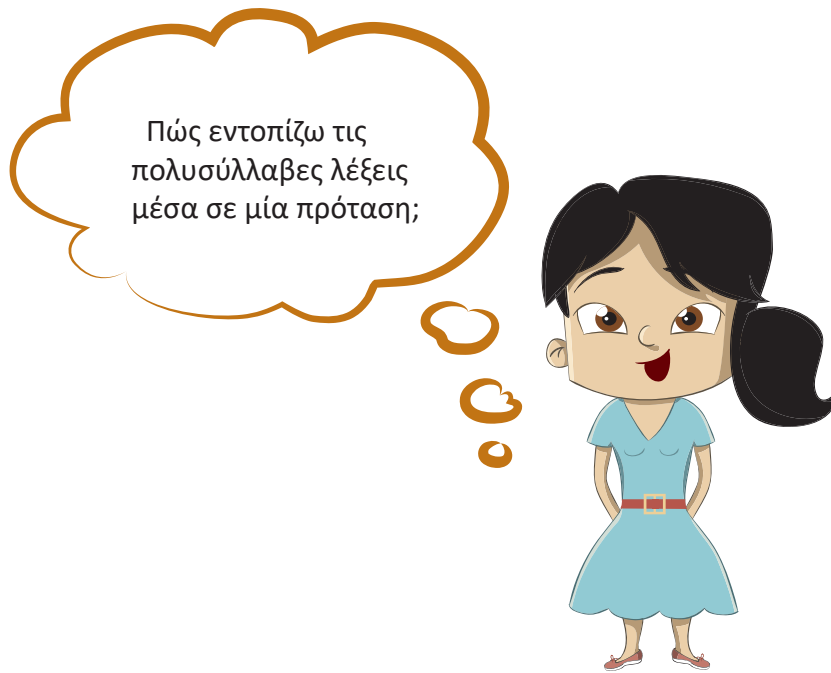
Το θεωρητικό πλαίσιο και κατ' επέκταση ο σχεδιασμός του επιμορφωτικού σεμιναρίου βασίστηκαν σε πηγές διεθνούς βιβλιογραφίας σύμφωνα με τις οποίες τονίζεται ιδιαίτερα η προώθηση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, η υποστήριξη των μαθητών με εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπτυξιακές διαταραχές, ο σημαντικός ρόλος ενός εκπαιδευτή ενηλίκων, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η γενικότερη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθείται για τον σχεδιασμό ενός επιμορφωτικού προγράμματος εναρμονισμένου με τις ανάγκες των ενηλίκων και της σημερινής εποχής.

Προκειμένου να επιτελεστεί ορθά το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, απαιτείται σύναψη συνεργασιών με κάθε άτομο το οποίο έρχεται σε επαφή με τους μαθητές είτε είναι γονείς είτε λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, ψυχολόγοι. Ένας εκπαιδευτικός έχει πολλαπλούς ρόλους και οφείλει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος. Ο βασικός του ρόλος είναι η παροχή διδακτικής παρέμβασης με τη χρήση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών μεθόδων αποκατάστασης. Ταυτόχρονα, η συνεχής ενθάρρυνση και η συνεργασία με το ευρύ περιβάλλον του παιδιού, βοηθά στην ανάπτυξη οικείου κλίματος γι' αυτό. Ουσιαστικά, ένας εκπαιδευτικός λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα σε παιδιά, γονείς, θεραπευτικές υπηρεσίες και κέντρα ειδικής αγωγής και αποκατάστασης.

Προτάσεις

Θα ήταν χρήσιμο να γίνουν σχετικές έρευνες οι οποίες θα εστιάζουν και σε διαφορετικό πληθυσμό στόχο έτσι ώστε να φανούν ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τους ενηλίκους με διαφορετικό επαγγελματικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο ως προς τη συμμετοχή τους σε ένα διαδικτυακό επιμορφωτικό πρόγραμμα. Ακόμα, θα ήταν χρήσιμο να συγκεντρωθούν δεδομένα από ένα μεγαλύτερο εύρος συμμετεχόντων προκειμένου να ενισχυθεί η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Τέλος, το γεγονός πως η ειδική αγωγή βρίσκεται σε ανεπτυγμένο στάδιο στην Ελλάδα, απαιτεί την αύξηση ερευνών στο αντικείμενο αυτό για να φανεί ποιες είναι οι ακριβείς ανάγκες των ενηλίκων και οι τομείς οι οποίοι απαιτούν μεγαλύτερη εμβάθυνση.

Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας μάς δίνει τη δυνατότητα να διατυπώσουμε επιπρόσθετες προτάσεις για πληρέστερη επιστημονική διερεύνηση του υλικού. Μία από τις προτάσεις είναι να πραγματοποιηθούν παρόμοιες έρευνες σε περιπτώσεις διαφορετικών διαταραχών έτσι ώστε να φανεί ο τρόπος ανταπόκρισης μαθητών με άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες σε επικοινωνιακά ζητήματα. Τέλος, προτείνεται η διευρυμένη

Βήμα 1ο

Προσεκτική ανάγνωση της πρότασης.

π.χ. Η ανακαίνιση του διαμερίσματος έγινε με ταχύτατους ρυθμούς.

Βήμα 2ο

Εντοπισμός συλλαβών κάθε λέξης (1σύλλαβες, 2σύλλαβες, 3σύλλαβες, πολυσύλλαβες λέξεις)

Η > 1
ανακαίνιση > 5
του > 1
διαμερίσματος > 5
έγινε > 3
με > 1
ταχύτατους > 4
ρυθμούς > 2

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

Επισήμανση: Να αξιοποιήσεις τις λέξεις που κατέγραψες και να δημιουργήσεις ερωτήσεις όσο πιο γρήγορα μπορείς.

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

• .....
.....
.....

Γιατί (μας) συνεπαίρνει το ποδόσφαιρο

Του Δ. Δημητράκου

Η ομάδα ενώνει οπαδούς, γίνεται "δεαλογία", παύσει οι σύμβολα, σημαίες, ύμνος και χρώματα. Στη φετιγή χρονιά, ο άλλος φίλος με το χρώμα της ομάδας του πετυχαίνει τη νίκη επί της Ν. Κορίνθας στο Μουντιάλ της Γαλλίας.

“

Το ποδόσφαιρο, με τις άγριες χαρές και τις ταπεινωτικές λύπες που προκαλεί, συμπυκνώνει και συμβολίζει τον ρόλο που έχει αναλάβει το ανδρικό φύλο στο ανδρικό φύλο, αείδος ανεξαρτητικής ιστορικής περιόδου ή πολιτιστικού περιγύρου

Είχα πάντα την αφορία γιατί επικρατεί στην Ελλάδα η ισπανική επικυρία (Μουντιάλ) για τα γεγονότα των ημερών. Η αφορία μου αυτή δεν αποτελεί μόνο αδυναμία κατανόησης, αλλά και πραγματική αγχώγνια μπρος σ' ένα ακόμη συμπτωμα της παγκοσμιοποίησης, όπως βιώνεται στον χώρο του μαζικού αθλητισμού προμεινόντες στον τόπο μας το τριούλοβο "Μουντιάλ" - προσεγγισμένο όπως όπως * από τον παλαιοκόλαβο αιδεσιόδρομο "Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου". Οπότε, όμως και αν αναφέρεται ή προφέρεται αυτό, δεν παύει από το να κυριαρχεί σε παγκόσμια κλίμακα. Κανένας, ακόμη και ο πιο άσχετος με το ποδόσφαιρο - όπως ο γράφων - δεν μνείνε ασυνκίνητος από αυτό. Από την Ισπανία ως το Καζακστάν και από τη Χίλη ως τη Ρωσία, το ποδόσφαιρο είναι σήμερα η κοινή συσταταμένη των λαών, με αποκορύφωμα το Μουντιάλ. Μπορεί κανείς να αναρωτηθεί ως προς την αιτία για αυτό. Δύο είναι τα κοινά στοιχεία που προκύπτουν. Το πρώτο έχει να κάνει με την παγκοσμιοποίηση του ενδιαφέροντος που προκαλεί ένα αθλητικό γεγονός, το οποίο από τη φύση του δεν μπορεί να έχει περιορισμένες * επιπτώσεις στις κοινωνίες, σε αντίθεση με ένα μερίονος σημαντικό πολιτικό ή οικονομικό γεγονός. Το δεύτερο και βασικό ερώτημα αφορά άμεσα το ίδιο το άθλημα. Γιατί ειδικά το ποδόσφαιρο - και όχι το τένις, το κριкет, η καλιμβήση, ο κλασικός αθλητισμός ή ακόμη και το θεαματικότατο μπόκετ - να συγκινεί και να συνεπαίρνει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους ανά την υφήλο; Αδιακρίτως πολιτιστικής παράδοσης, φύλης, ιστορίας και κοινωνικών συνθηκών,

• Ο κ. Δ. Δημητράκος είναι καθηγητής της Πολιτικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η ψυχολογία του όχλου; Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι η σημερινή κοινωνία είναι μαζική και μόλις στα παγκόσμια, εφόσον τα μέσα πληροφόρησης είναι μαζικά και άμεσα. Αλλά και η διασκέδαση του ευρύτερου κοινού έχει μαζικό χαρακτήρα. Αυτό τα γεγονότα όμως δεν είναι κοινά μόνο. Έχει να κάνει με τη μαζικότητα της ζωής των μεγάλων πόλεων από την εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ήδη από τον καιρό της αρχαιότητας το ρωμαϊκό αμφιθέατρο αποτελεί τη γνωστότερη, όχι όμως και τη μοναδική περίπτωση μαζικού θεάματος συλλεγεσμένων με τον οικείο χαρακτήρα της στατικής και μαζικής πώλης. Ας το πούμε απλά: στα μεγάλα αστικά κέντρα η πραγματική ψυχαγωγία των μαζών γίνεται στο ρωμαϊκό αμφιθέατρο και όχι στο κλασικό αθλητικό θέατρο, ούτε στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η ψυχαγωγία του όχλου απαιτεί θέαμα (ζωής και σκληρής συγκρούσεως μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Και αυτό το θέαμα για πρώτη φορά παρέχεται σε μαζική κλίμακα στο ρωμαϊκό αμφιθέατρο. Στη σύγχρονη εποχή ο κινηματογράφος και ακόμη περισσότερο η τηλεόραση παρέχουν διέξοδο στην ανάγκη τέτοιου θεάματος σε κλασσικά κλίμακα. Συγχρόνως η σύγχρονη αρχιτεκτονική παρέχει αυτό το θέαμα σε δεκάδες χιλιάδες φιλάθλους μέσα στα τεράστια χωρητικότητα στάδια και γήπεδα. Το περιεχόμενο όμως είναι η παγκόσμια σκληρότητα γύρω από το ποδόσφαιρο. Η ατομική ένταση και η ευγένεια του τένις προσελκύουν μεγάλα πλήθη σήμερα, όχι όμως υπέρροχα. Από την άλλη μεριά, η τουρομαχία, ένα θέαμα απίστευτης σκληρότητας και αγριότητας, προσελκύει τα πλήθη, αλλά μόνο μέσα στα όρια μιας συγκεκριμένης πολιτιστικής παράδοσης, που είναι ισπανογενής κατά βάση. Μόνο το ποδόσφαιρο

ενώνει τους πάντες και έχει γίνει σήμερα όχι απλά το παγκόσμιο άθλημα, αλλά η παγκόσμια θρησκεία κατά τον γάλλο σποδηματικό Jean S'Ormesson, το νέο "όμο του λαού". Το ποδόσφαιρο ως θέαμα αναμφισβήτητο προσφέρει κάτι το μοναδικό. Πρώτα πρώτα, συνδυάζει θαυμαστές στατικές επόδους με αμαζικό συντονισμό και αποτελεσματική στρατηγική. Κατά δεύτερο λόγο, ο συνδυασμός σκληρότητας, ανταχής, τεχνικής και ευφυΐας των παιδών διακρίνει το ποδόσφαιρο από όλα τα άλλα αθλήματα. Είναι σκληρό αγώνισμα, συχνά βίαιον, όπως δεν είναι το βόλεϊ ή το μπόκετ. Είναι σποδηματικό άθλημα, σε αντίθεση με το ακόμη σκληρότερο από αυτό, που είναι η πυγμαχία. Συλλογική ταύτιση! Η ομάδα, σε αντίθεση με το άτομα, ενώνει οπαδούς, γίνεται "δεαλογία", απαιτεί προσήλωση και συμπνοια, παρέχει σύμβολα, σημαίες, ύμνος και χρώματα. Ο καθένας μπορεί να γίνει "μέλος" της ομάδας γινόμενος οπαδός της. Είναι επομένως εύλογο να υποδουλώνονται σε αυτό οι πάντες: όχι μόνο οι φανατικοί "αφιθιόδοδο" του ποδοσφαίρου, αλλά και όλοι οι άλλοι - πολιτικοί, ιεράρχες, τραγουδιστές, διασημοφάνες κοινής γνώμης, κανένας δεν τολμά να αντιπαραταθεί ή να περιφρονήσει ανοηχτά αυτόν τον κοινωγενό θεό. Δίνει ακόμη και τα μέτρα και οι διαμορφώσεις κατά των ταραξιοποιών, δεν αφορά άμεσα το άθλημα του ποδοσφαίρου, εφόσον, κατά το κοινώς λεγόμενον, τους "χούλιγκαν" παύσει εμπίσηση, το δε ποδόσφαιρον ουδέεις. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το Μουντιάλ και μόνο το Μουντιάλ εγειρεί τόσο πάθη, κινητοποιεί τόσο εκατομμύρια οπαδούς στις πέντε ηπείρους και προσφέρει τέτοιες οικονομικές ευκαιρίες σε μεγάλους επενδυτές! Το ανδρικό * ως επί το πλείστον - καινού συγκινείται περισσότερο από το ποδόσφαιρο σε σύγκριση με οποιοδήποτε άλλο άθλημα: είναι ένα παιχιδι επιθετικό, αμαζικό, εξωπαιχτικό, που ο καθένας παίζει ή έχει παίζει στα χρόνια της νεανικής ηλικίας. Ήδη Επιπλέον, είναι το κατ' εξοχήν παιχιδι, που επιτρέπει την αμαδοποίηση μαζών, τη συλλογική ταύτιση μέσα από μια

μαζωμένη ομάδα, ορατή και συγκεκριμένη. Η ταύτιση ενός ατόμου με το έθνος, με ένα κόμμα ή μια ιδεολογία, ακόμη και όταν παίρνει επιθετική μορφή, προϋποθέτει τη δυνατότητα αμαδοποίησης. Αντίθετα, η ταύτιση με τον Ολυμπιακό ή την Τσίριναμ δεν έχει τίποτε το αμαδοποιημένο. Η ανδρική "επιθετικότητα". Η ανάγκη αυτής της επιθετικής συλλογικής ταύτισης είναι παγκόσμια, όμως αφορά κυρίως το ανδρικό φύλο. Οι γυναίκες που παρακολουθούν το Μουντιάλ συντροφιστούν άνδρες και όχι άλλες αμαρύνες τους. Και αυτό είναι φυσιολογικό, εφόσον το ποδόσφαιρο, με τις άγριες χαρές και τις ταπεινωτικές λύπες που προκαλεί, συμπυκνώνει και συμβολίζει τον ρόλο που έχει αναλάβει το ανδρικό φύλο στο ανδρικό φύλο, αείδος ανεξαρτητικής ιστορικής περιόδου ή πολιτιστικού περιγύρου. Ως καρποσυλλεκτήρας, κινητήρας, πολιτιστής, ιπποτής, έμπρος ή γάτος, ο άνδρας "εξειδικεύεται" στην επιθετικότητα. Όσο και αν είναι μεταβληθεί η θέση της γυναίκας στην κοινωνία στις προηγμένες χώρες, η εξειδίκευση των ρόλων μεταξύ ανδρών παραμένει ένα αναμφισβήτητο παγκόσμιο γεγονός σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Το ποδόσφαιρο τονώνει και εκτρέφει αυτή την τάση εν είδει ψυχαγωγίας, εφόσον το παίχνη καθιερώνει μισοήμερο τελετουργικό και αγωνιστικό μια πράξη. Το Μουντιάλ είναι η κορυφαία ερασιματική έκφραση αυτής της τάσης. Υπό συνθήκες που επιτρέπει - ή επιβάλλει - η παγκοσμιοποίηση της πληροφόρησης, της αγοράς, αλλά και του πολιτισμού, αυτό σημαίνει ότι η αμαδοποίηση σε αυτή την εκδήλωση όχι μόνο ξεπερνά σε αριθμούς οποιοδήποτε άλλο θρησκευτική εορτή στον κόσμο, αλλά ότι αυτό γίνεται συγχρόνως εφόσον τον τελικό αγώνα θα τον παρακολουθήσουν πάνω από 2 δισεκατομμύρια θεατές, από την τηλεόραση, δηλαδή η μεγάλη ανδρική πληθυσμού της γης. Μπορεί να είναι το ποδόσφαιρο η νέα παγκόσμια θρησκεία, όπως συχνά υποστηρίζεται. Αλλά η θρησκεία αυτή δεν έχει όμοια, παρά μόνο τελετουργικό που απευθύνεται κυρίως στο ανδρικό τμήμα του πληθυσμού, που μέσα από αυτό επιβεβαιώνεται στον ρόλο του.

Προφορικός λόγος

1. Παρατηρώ

2. Σκέφτομαι

3. Συζητώ

Επισημάνση: Αρχικά, να παρατηρήσεις τις εικόνες. Σε ποια κατηγορία θέματος ανήκουν; Ύστερα, να διαλέξεις μία εικόνα, να την κολλήσεις στο πλαίσιο και να βάλεις σχετικό τίτλο.

Τίτλος:

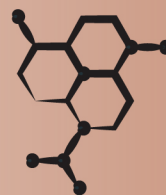
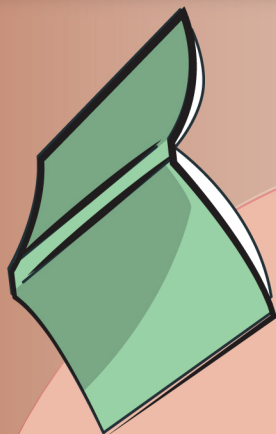
Ανάπτυξη Γλωσσικών Τομέων για Εφήβους

Αποκατάσταση Μαθησιακών Δυσκολιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τεύχος Β' (Β' Μέρος)

Τομείς Προγράμματος
Αποκατάστασης

- Αναγνωστική Ευχέρεια
- Αναγνωστική Κατανόηση
- Πρόσληψη και Επεξεργασία Γραπτού Λόγου
- Δόμηση Λόγου

x²

my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Δομή κειμένου	14
Φάσεις παραγωγής γραπτού λόγου	14
Οργάνωση γραπτού λόγου	15
Κειμενικά Είδη	27
Περιγραφή	27
Αφήγηση	47
Επιχειρηματολογία	64
Κειμενικοί τύποι επιχειρηματολογικών κειμένων	80
Άρθρο	80
Επιστολή	100
Ομιλία	118
Επιμέλεια Κειμένου	132

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Η δόμηση τόσο του προφορικού όσο και του γραπτού λόγου είναι μία δύσκολη και απαιτητική διαδικασία. Η αναγκαιότητα κατάλληλης δόμησης των δύο ειδών λόγου οδήγησε στη δημιουργία του παρόντος διδακτικού υλικού. Απευθύνεται σε μαθητές 13 έως 17 ετών με διάγνωση μαθησιακών δυσκολιών. Η μεθοδολογία του αφορά την αναγνωστική ευχέρεια, την πρόσληψη και επεξεργασία γραπτού λόγου, την προφορική και γραπτή έκφραση, καθώς και τη δόμηση λόγου μέσα από δραστηριότητες αναγνώρισης και εφαρμογής. Εστιάζει στον τρόπο δομής των κειμενικών ειδών και των κειμενικών τύπων παρέχοντας το σχετικό βηματολόγιο. Η μεθοδολογία που ακολουθείται βασίζεται στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (υποδειγματική διδασκαλία, μοντελοποίηση) και έχει ως στόχο τη βήμα προς βήμα προσέγγιση των σταδίων που απαιτούνται για την παραγωγή ενός κειμένου. Τα αποτελέσματα ύστερα από τη χρήση του ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και οι εκπαιδευτικοί και ειδικοί θεραπευτές που το αξιοποίησαν συνδυαστικά, το προτείνουν ως χρήσιμο εργαλείο παρέμβασης για τη δόμηση του λόγου.

Λέξεις κλειδιά: προφορικός λόγος, γραπτός λόγος, ανάγνωση, πρόσληψη και επεξεργασία, δόμηση λόγου.

Εισαγωγή

Προφορικός λόγος

Το χαρακτηριστικό του προφορικού λόγου είναι η αυθορμητικότητα. Ο στόχος του είναι η ικανοποίηση των επικοινωνιακών αναγκών της καθημερινής ζωής. Η ροή του είναι συνεχής και ακολουθεί ορισμένους κανόνες μορφοσύνταξης. Οι συνομιλητές μπορεί να είναι ένας ή και περισσότεροι και οφείλουν να κατανοήσουν το μεταδιδόμενο μήνυμα, να καταλάβουν το πότε και το πώς, ανάλογα με την επικοινωνιακή κατάσταση και ταυτόχρονα να μπορούν να δώσουν και να ζητήσουν τον λόγο (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης, 1997). Η κατανόηση και η παραγωγή προφορικών κειμένων θεμελιώνεται σε πρακτικές, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση κουλτούρας που μπορεί να υποστηρίξει τη γλωσσική ανάπτυξη και εκπαίδευση και, ευρύτερα, τον γραμματισμό (Συλλογικό έργο, 2014-2016).

Διδασκαλία προφορικού λόγου

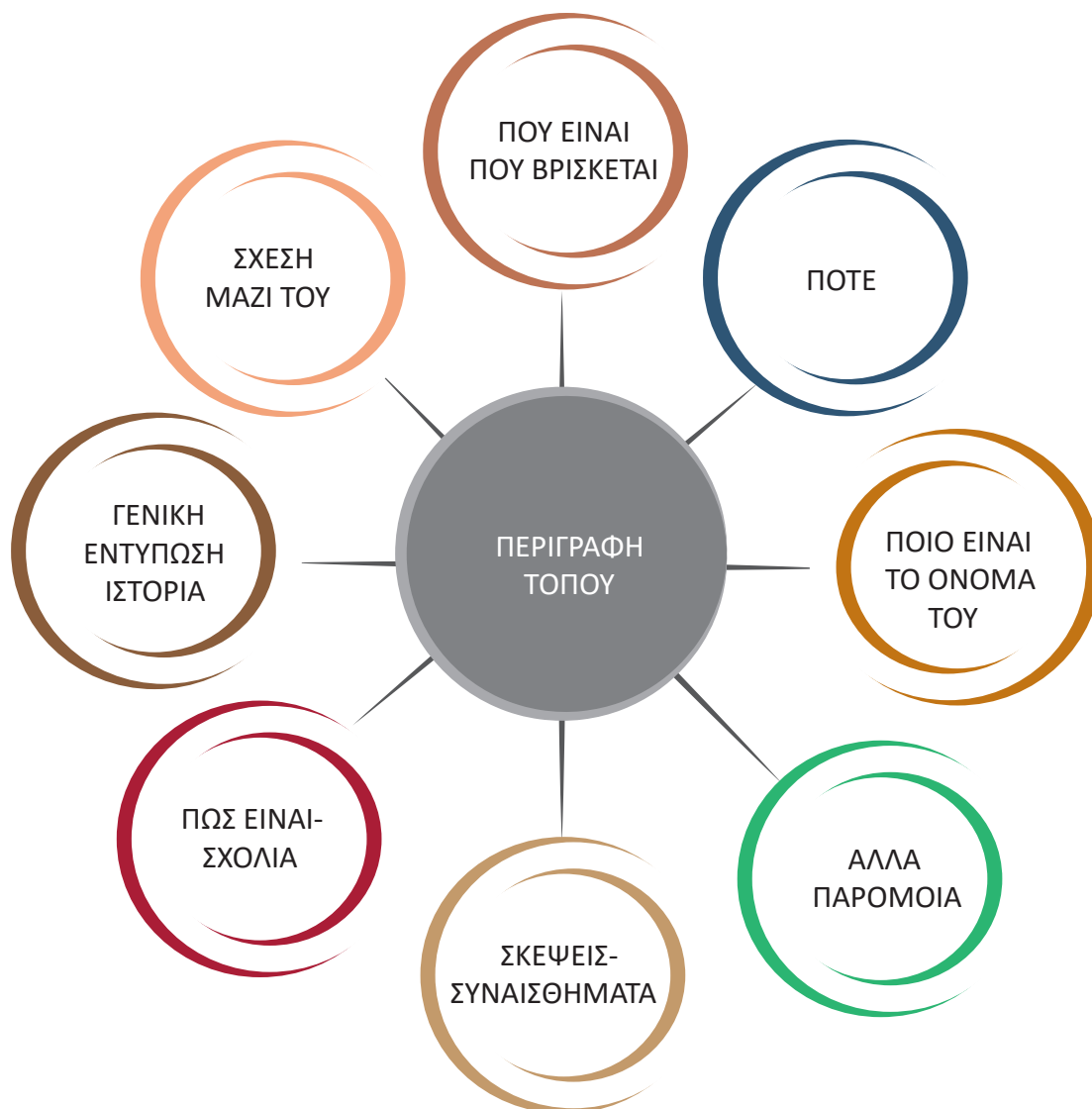
Η γλώσσα διαφοροποιείται ανάλογα με την κατάσταση. Για τον λόγο αυτό, οι μαθητές χρειάζεται να είναι ικανοί να προσαρμόζουν τον λόγο τους σε κάθε συνθήκη. Ο πιο κατάλληλος τρόπος για να γίνει αυτό, είναι η δημιουργία ποικίλων επικοινωνιακών καταστάσεων έτσι ώστε οι μαθητές να εμπλέκονται σε διάφορα θέματα τα οποία αποτελούν αφορμή για την παραγωγή πολλών μορφών και ειδών λόγου (Saville-Troike & Kleifgen, 1989). Επομένως, κατά τη διδακτική πράξη η προσέγγιση της παραγωγής προφορικού λόγου μπορεί να γίνει όταν συμβούν τα ακόλουθα:

- Συζητήσεις σε σύγχρονα ζητήματα
- Θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των μαθητών
- Δημιουργική γραφή
- Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες
- Παιχνίδια ρόλων
- Δραματοποίηση
- Σύγκριση και σύνδεση προφορικού με τον γραπτό λόγο
- Περιγραφές και αφηγήσεις γεγονότων

Επισήμανση: Να διαλέξεις έναν χώρο/τόπο γνώριμο σε σένα. Έπειτα, σε μία ή και δύο παραγράφους να προσπαθήσεις να κάνεις τον αναγνώστη να δει τον χώρο/τόπο αυτόν, όπως και εσύ. Ο εννοιολογικός χάρτης θα σε βοηθήσει.

Εννοιολογικός χάρτης

Οδηγία: Χρήσιμο είναι να φανεί πώς θα βοηθήσεις τον αναγνώστη να συμμεριστεί τις εντυπώσεις και τα συναισθήματά σου.

Επισήμανση: Να δημιουργήσεις έναν κατάλογο λεπτομερειών για ανθρώπους, τόπους και ζώα. Σε έναν από τους τρεις καταλόγους να προσθέσεις **επίθετα** και να απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα.

Άνθρωποι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τόποι

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ζώα

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

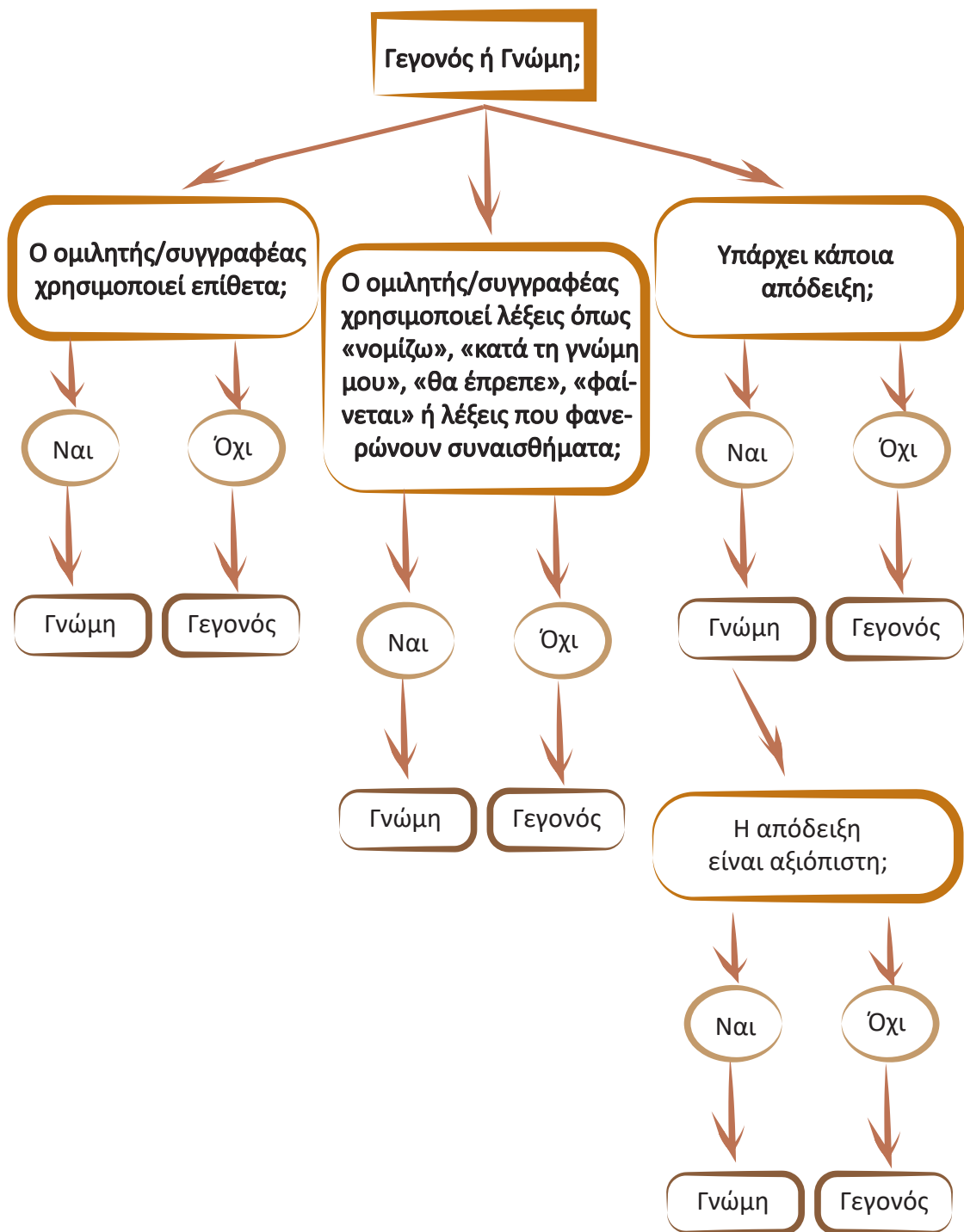
Μετά τη νύχτα η ημέρα, μετά τον θάνατο η ζωή, μετά τον πόλεμο η ειρήνη. Με τη λέξη αυτή εννοούμε μια κατάσταση ησυχίας, τάξης και αρμονίας. Εννοούμε το φως που διαλύει τα ζοφερά σκοτάδια του πολέμου, διώχνει τη σκιά του θανάτου, στεγνώνει τα δάκρυα, ζεσταίνει τις πληγές των λαβωμένων, μαλακώνει τον πόνο των πονεμένων και γεμίζει ευφροσύνη τις ψυχές. Ειρήνη είναι ο δίκαιος ύπνος, είναι η θεά η «βαθύπλουτος, καλλίστη μακάρων θεών», είναι η ανατολή και η εγγύηση της ζωής. Όταν προβάλλει η ειρήνη, τα πεδία των μαχών γίνονται χωράφια, τα όπλα άροτρα, τα κράνη φωλιές πουλιών, η κατάρα ευχή, η δύναμη όχι θάνατος αλλά δημιουργία. Ο άνθρωπος προάγεται με την καλλιέργεια των γραμμάτων, των τεχνών, των επιστημών, με τα έργα ειρήνης. Χάνεται ο φόβος και η αγωνία, υπάρχει ασφάλεια και γαλήνη, υπάρχει ειρήνη. Γι' αυτό πάντοτε ο άνθρωπος την αναζήτησε και δεν κουράζεται ποτέ να την αναζητεί. Όλες οι ανθρώπινες γενεές την αγάπησαν, όλες ευχήθηκαν να παραδώσουν στις επόμενες όχι τον δαυλό της καταστροφής αλλά τη σκυτάλη της δημιουργίας, όμως οι περισσότερες, αν όχι όλες, δοκίμασαν τη θηριωδία του πολέμου.

Αυτό ακριβώς έκανε τους ανθρώπους να τη λατρέψουν περισσότερο, να την επιζητήσουν με μεγαλύτερη λαχτάρα. Μόνο αυτός που μάχεται, γνωρίζει την αξία της ειρήνης. Μόνο λαοί που γνώρισαν τη φρίκη του πολέμου ψάλλουν τους ωραιότερους ύμνους γι' αυτή. Οι Έλληνες πολέμησαν πολύ στη διάρκεια της ιστορίας τους και γι' αυτό λάτρεψαν όσο κανείς σαν θεά την ειρήνη. Ο Παλαμάς μ' έξοχο ποιητικό τρόπο δηλώνει την τραγική αυτή διάσταση: «Τι κι αν τον πολέμου τον χορό χορεύω, γονατιστός ειρήνη εσέ λατρεύω».

Ο προηγούμενος αιώνας υπήρξε μια εποχή συμπτυκνωμένης σκληρότητας. Έχει στο ενεργητικό του το θλιβερό προνόμιο δύο παγκόσμιων πολέμων και αναρίθμητων άλλων με μικρότερο βεληνεκές. Οι συνεχείς πόλεμοι επιφέρανε μια αλυσωτή έκρηξη του ενστίκτου και υποβίβασαν την αξία της ανθρώπινης ζωής. Καθώς όμως λέει ο Μαλρώ «μια ζωή δεν αξίζει τίποτα, αλλά και τίποτα δεν αξίζει όσο μια ζωή». Η ζωή είναι ανεπανάληπτο αγαθό και δεν επιτρέπεται να την αφανίσουμε. Ειδικά, σήμερα, με τα όπλα μαζικής καταστροφής έχουμε φθάσει στο όριο των καιρών.

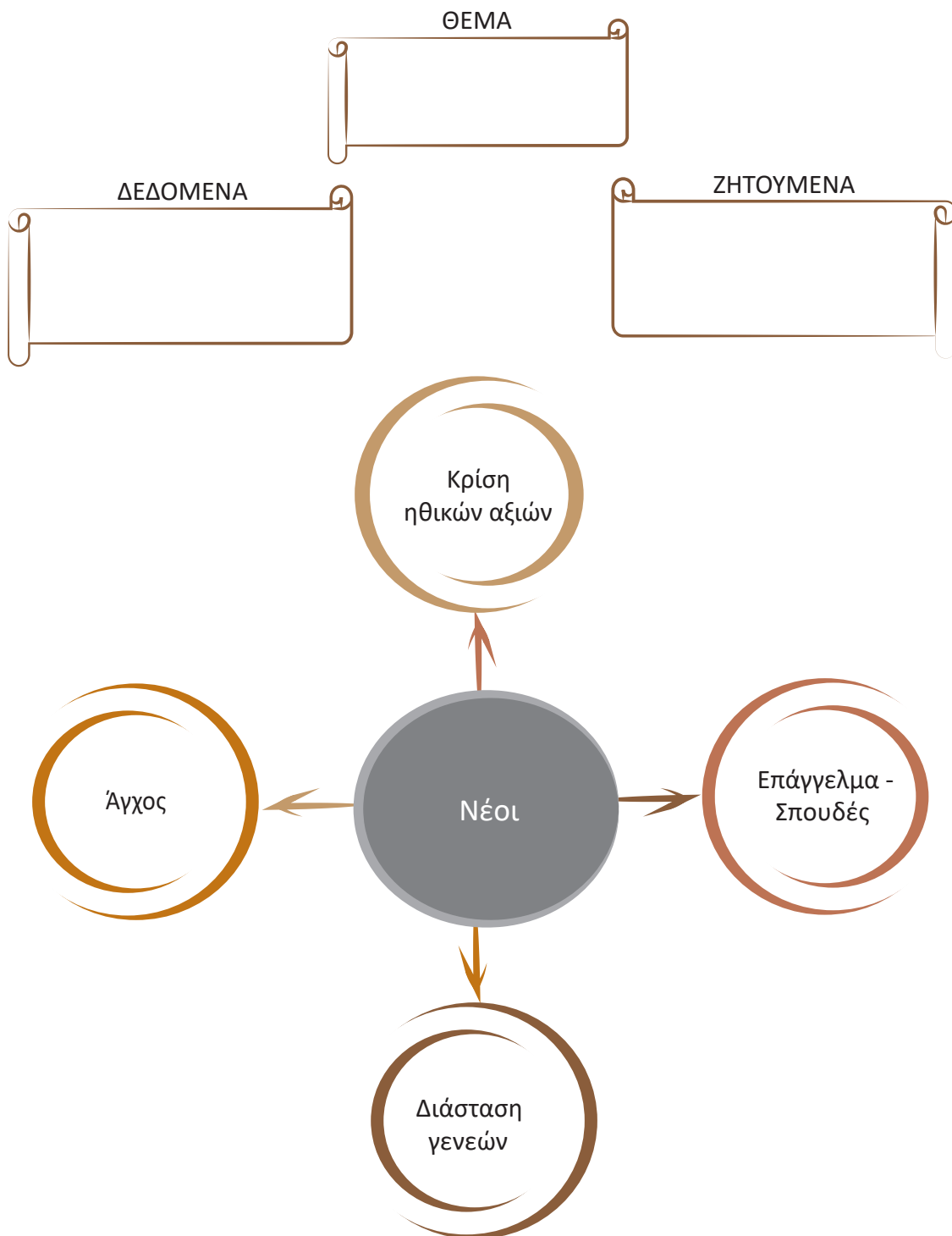
Όλοι οι μεγάλοι ανθρωπιστές πιστεύουν ότι είναι αναγκαία, αλλά και δυνατή η επιβολή μιας δίκαιης και παγκόσμιας ειρήνης. Ο Τζων Κέννεντυ λίγο πριν πέσει νεκρός είχε διακηρύξει: «Όλα τα προβλήματα δημιουργήθηκαν από τους ανθρώπους, άρα μόνο από αυτούς μπορούν να επιλυθούν».

(Διασκευασμένο) Σαράντος Ι. Καργάκος

Εφαρμογή

Επισημάνση: Δίνεται ένας νοηματικός χάρτης με βασικό θέμα τους νέους και πτυχές που σχετίζονται με αυτούς. Με βάση αυτό, να γράψεις ένα άρθρο 450 λέξεων περίπου το οποίο θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα και θα αφορά τους νέους και διάφορους προβληματισμούς τους. Πριν ξεκινήσεις, διαχώρισε το θέμα, τα δεδομένα και τα ζητούμενα για καλύτερη προσέγγιση του θέματος.

Επισήμανση: Παλαιότερα αλλά και σήμερα παρατηρούνται δείγματα απρεπούς συμπεριφοράς και απειθαρχίας μαθητών προς τους καθηγητές τους. Να γράψεις ένα άρθρο 350-500 λέξεων στη σχολική εφημερίδα απαντώντας στο ερώτημα: Πού οφείλεται, κατά τη γνώμη σου, το φαινόμενο και πώς μπορεί να καταπολεμηθεί ή, τουλάχιστον, να περιοριστεί; Να συμπληρώσεις πρώτα το σχεδιάγραμμα για βοήθεια.

1. Κατανόηση

ΘΕΜΑ

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

2. Σχολιασμός

ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΑΠΡΕΠΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΑΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Βήμα 9ο

Έλεγχος για αυτοαξιολόγηση.

Κείμενο

Λάρνακα, 14 Οκτωβρίου 2022

Κυρία Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
(προσφώνηση)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (Αφόρμηση με επίκληση στο ήθος του δέκτη και επίθεση στο ήθος του αντιπάλου)

Με αφορμή πρόσφατη εκπομπή τηλεοπτικού σταθμού, θα ήθελα να εκφράσω τις έντονες διαμαρτυρίες μου για τη προβολή του ανθρώπινου πόνου από συγκεκριμένα κανάλια για σκοπούς τηλεθέασης και μόνο. Θεωρώ ότι μια τέτοια συμπεριφορά αποτελεί εκμετάλλευση της ανθρώπινης αδυναμίας την οποία ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί ως θέαμα και ως εκ τούτου, απαράδεκτη εκτροπή από τον κώδικα δεοντολογίας που ως Αρχή Ραδιοτηλεόρασης έχετε καθορίσει και που επιβάλλεται να τηρείται από τα Μ.Μ.Ε. Η επισήμανσή μου επικεντρώνεται σε εκπομπές οι οποίες προβάλλουν ανθρώπινες ιστορίες με μοναδικό πολλές φορές στόχο, αν όχι πάντα, την εμπορική εκμετάλλευση, τη στιγμή που χιλιάδες άλλα θέματα περιθωριοποιούνται, ενώ ενδιαφέρουν την κοινή γνώμη.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Τέτοιου είδους εκπομπές προσβάλλουν αφενός μεν τον πολιτισμικό ρόλο που έχει να επιτελέσει η τηλεόραση, αφού διαβρώνουν (=φθείρουν) τον ψυχισμό του τηλεθεατή θίγοντας την ανθρώπινη αξιοπρέπεια· αφετέρου δε, καταδεικνύουν την παντελή έλλειψη κρατικής πρόνοιας (=φροντίδας), κάτι που θα πρέπει να απασχολήσει τον κρατικό μηχανισμό και όχι τον κάθε δημοσιογράφο. Άλλωστε, η ανθρώπινη πλευρά του κράτους προϋποθέτει συλλογική προσπάθεια και όχι μεμονωμένες κινήσεις, που μπορεί να έχουν θετικό αποτέλεσμα, δεν παύουν όμως να αποτελούν ένα άκρως εμπορικό προϊόν (...)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Παρόλο που οι προοπτικές που ακολουθούν είναι δύσκολες, έχω την αίσθηση και θέλω να ελπίζω ταυτόχρονα, ότι ως επίσημος φορέας που καθορίζει και οριοθετεί τη δεοντολογική συμπεριφορά των ΜΜΕ, θα λάβετε τα αναγκαία εκείνα μέτρα, ώστε, εάν προβάλλονται εκπομπές που ασχολούνται με τέτοια προβλήματα, αυτές να χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερο αίσθημα ευθύνης και σεβασμού απέναντι στο συνάνθρωπό μας.

Με εκτίμηση
(αποφώνηση)

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού: Σχολική χρονιά 2006-2007.
Παραγωγή επικοινωνιακού λόγου: Επιστολή.

Δραστηριότητες εξάσκησης

Αναγνώριση

Επισήμανση: Να σημειώσεις αν οι προτάσεις είναι σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ).

Προτάσεις	Σωστό	Λάθος
α) Τα είδη της ομιλίας είναι η εισήγηση και η διάλεξη.		
β) Η ομιλία δε διαθέτει προσφώνηση και αποφώνηση.		
γ) Μία ομιλία μπορεί να απευθύνεται σε συλλογικό όργανο.		
δ) Ο τρόπος με τον οποίο θα παρουσιαστεί μία ομιλία εξαρτάται από τη διάθεση του ομιλητή.		
ε) Δεν προτείνεται η αντίκρουση άλλων απόψεων κατά τη διάρκεια μίας ομιλίας.		
στ) Μπορούν να αξιοποιηθούν αποδεικτικά στοιχεία για την ενίσχυση των επιχειρημάτων του ομιλητή.		
ζ) Ένα υπόδειγμα προσφώνησης είναι: Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.		
η) Προκειμένου να παρουσιαστεί μία ομιλία, ο ομιλητής πρέπει να λάβει υπόψη του το κοινό στο οποίο απευθύνεται.		

Επισήμανση: Να συμπληρώσεις τα κενά.

Είδη Ομιλίας

- ..... (εκφωνείται σε συλλογικό όργανο, περιλαμβάνει είτε προτάσεις πάνω σε συγκεκριμένο θέμα είτε .....σχετικά με συγκεκριμένο ζήτημα)
- διάλεξη (εκφωνείται ενώπιον ..... ακροατηρίου, με σκοπό την πραγμάτευση ενός εξειδικευμένου – συνήθως ..... – θέματος).

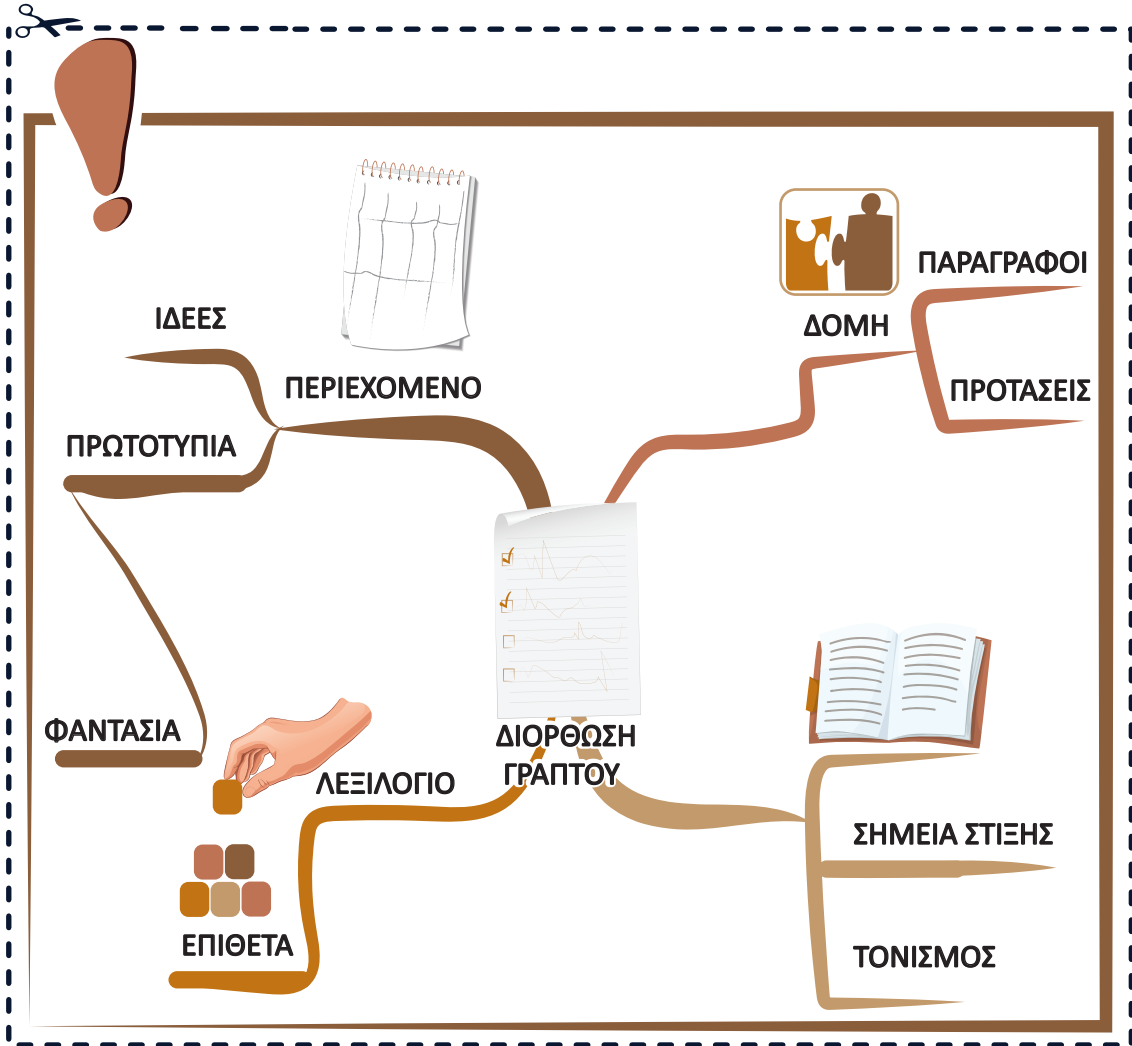
Επισήμανση: Να αντιστοιχίσεις τις λέξεις που ταιριάζουν με τον κειμενικό τύπο της ομιλίας.

Ομιλία •

- Ανασκευή
- Αποφώνηση
- Μικρή έκταση
- Επικαιρότητα
- Συζήτηση
- Προσφώνηση
- Προφορικός λόγος
- Γραπτός λόγος

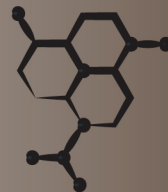
Ανακεφαλαίωση
Διόρθωση γραπτού

Τρόποι Υποστήριξης και Αξιολόγησης

Αποκατάσταση Μαθησιακών Δυσκολιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τεύχος Γ'

Τομείς Προγράμματος Αποκατάστασης

- Αξιολογητικά εργαλεία
- Τελική αξιολόγηση

$\times 2$

my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό Υπόβαθρο	4
Έννοια Αξιολόγησης	13
Τι είναι;	13
Πότε γίνεται η αξιολόγηση;	15
Γιατί γίνεται η αξιολόγηση;	19
Πώς γίνεται η αξιολόγηση;	20
Διαφοροποίηση τελικού προϊόντος	21
Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου	21
Ερωτήσεις Ανοικτού Τύπου	33
Τρίλιζα Επιλογών	37
Ταμπλό Επιλογών	39
Κάρτα Εξόδου	40
Τεχνική 3-2-1	43
Κάρτες Απάντησης	45
Γραφικός Οργανωτής	48
Αυτοκαθοδηγούμενος Τροχός	50
Μέθοδος Jigsaw	52
Κύβος Ασκήσεων	54
Γνωρίζω – Κατανοώ - Κάνω	56
Τεχνική RAFT	58
Ρουμπρίκα Αξιολόγησης	60
Λίστα Αξιολόγησης Γραπτής Έκφρασης	61
Πίνακες Αξιολόγησης	63
Λίστες Ελέγχου	66
Ανατροφοδότηση - Επαναξιολόγηση	69
Φύλλο Αυτοαξιολόγησης	70
Κέντρα Ενδιαφέροντος	71
Τεχνική Think – Pair – Share	73
Ακρωνύμια	75
Πολλαπλοί Τύποι Νοημοσύνης	78
Οδηγός Διαγωνισμάτων	83
Διαφοροποιημένα Διαγωνίσματα	85
Αρχαία Ελληνικά	85
Χαμηλό Επίπεδο	85
Μεσαίο Επίπεδο	89
Υψηλό Επίπεδο	94
Νέα Ελληνικά	99
Χαμηλό Επίπεδο	99
Μεσαίο Επίπεδο	105
Υψηλό Επίπεδο	111
Λογοτεχνία	117
Χαμηλό Επίπεδο	117
Μεσαίο Επίπεδο	124
Υψηλό Επίπεδο	129
Ιστορία	133
Χαμηλό Επίπεδο	133
Μεσαίο Επίπεδο	137
Υψηλό Επίπεδο	141

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Η αξιολόγηση των μαθητών συνδέεται άμεσα με τη μαθησιακή διαδικασία. Προκειμένου να είναι επιτυχής, χρειάζεται να σχεδιάζεται για την υλοποίηση συγκεκριμένων σκοπών και να είναι συνεχής και ενταγμένη στη ροή του εκπαιδευτικού πλαισίου. Το συγκεκριμένο διδακτικό υλικό απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής που επιθυμούν να γνωρίζουν τι είναι η αξιολόγηση, πότε, γιατί και πώς χρησιμοποιείται ώστε να την εφαρμόζουν σωστά και να έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν διαφοροποιημένα διαγωνίσματα. Συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται ένα θεωρητικό πλαίσιο της αξιολογητικής διαδικασίας, στο δεύτερο μέρος αναφέρονται τρόποι αξιολόγησης με παραδείγματα από σχολικά μαθήματα για εφαρμογή. Τέλος, καταγράφεται ο οδηγός διαγωνισμάτων και διαφοροποιημένα διαγωνίσματα διαβαθμισμένης δυσκολίας.

Λέξεις κλειδιά: διαφοροποιημένη διδασκαλία, τελική αξιολόγηση, τρόποι αξιολόγησης, διαγωνίσματα

Εισαγωγή

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση στην εκπαιδευτική πραγματικότητα αποτελεί μία διαδικασία η οποία στοχεύει να προσδιορίσει συστηματικά και αξιόπιστα την καταλληλότητα, τη λειτουργικότητα και το αποτέλεσμα μίας διδακτικής και παιδαγωγικής δραστηριότητας με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (Ζαβλανός, 2003). Η επιτυχής αξιολόγηση προϋποθέτει να είναι συνεχής κατά τη διάρκεια της καθημερινής διδακτικής πράξης και πολύμορφη όσον αφορά τους τρόπους και τις τεχνικές που αξιοποιούνται (Παπακωνσταντίνου, 1993). Αξίζει να σημειωθεί, πως η αξιολόγηση δε στηρίζεται μόνο στους βαθμούς που παίρνει ο μαθητής σε γραπτές και προφορικές εξετάσεις αλλά και σε ερωτήσεις που υποβάλλονται σε διάφορες εργασίες που αναλαμβάνει να ολοκληρώσει. Αποτελεί, λοιπόν, έναν μηχανισμό ανατροφοδότησης με κυρίαρχο σκοπό τη βελτίωση τόσο της εκπαιδευτικής πράξης όσο και των δυνατοτήτων κάθε μαθητή (Stufflebeam, 1971).

Χαρακτηριστικά αξιολόγησης

Τα χαρακτηριστικά που απαιτείται να έχει η αξιολογητική διαδικασία είναι τα ακόλουθα:

- Εγκυρότητα: Οι ερωτήσεις καλύπτουν όσο το δυνατόν όλη την ύλη που έχει διδαχθεί.
- Αξιοπιστία: Όσες φορές και να επαναληφθεί, φέρνει το ίδιο αποτέλεσμα.
- Αντικειμενικότητα: Δεν επηρεάζεται από άλλους παράγοντες, όπως τη συμπάθεια ή αντιπάθεια προς έναν μαθητή, τη συναισθηματική κατάσταση του κριτή κ.ά.

Είδη αξιολόγησης

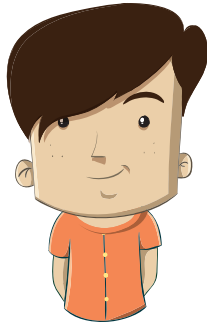
1. Αρχική αξιολόγηση: Η αρχική αξιολόγηση έχει ως στόχο τον προσδιορισμό των πιθανών δυσκολιών του μαθητή. Ο/Η εκπαιδευτικός προσπαθεί να προσαρμόσει τις μαθησιακές διαδικασίες στο επίπεδο κάθε μαθητή δίνοντας έμφαση στις δυνατότητες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του (Κωνσταντίνου, 2007). Η δυνατότητα εξατομικευμένης διδασκαλίας βοηθά σημαντικά την επιτυχία της αξιολόγησης.

Έννοια Αξιολόγησης

Τι είναι;

Η έννοια της Αξιολόγησης είναι το κλειδί για τη Διαφοροποιημένη Μέθοδο Διδασκαλίας

Πώς γίνεται η σύνδεση αυτή;

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία αποτελεί ένα είδος διδασκαλίας με βασικό γνώμονα το γεγονός **πως ο κάθε μαθητής είναι ξεχωριστός.**

Η μάθηση εστιάζει στη χρήση βασικών δεξιοτήτων για την κατανόηση σημαντικών εννοιών ή αρχών.

Η ανάθεση διαφοροποιημένων μορφών εργασίας βοηθά στην αξιολόγηση των μαθητών και στην ενθάρρυνσή τους για ενεργή συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία

Η υιοθέτηση πολλαπλών διδακτικών στρατηγικών βοηθά στη μετατροπή της μάθησης και της γνώσης σε ευχαρίστηση και δημιουργία (Tomlinson, 2010).

Πώς γίνεται η αξιολόγηση;

Χαρακτηριστικά ενός Καλού Εξεταστικού Δοκιμίου

Εγκυρότητα

Ο βαθμός ανταποκρίνεται στην ύλη που διδάχθηκε και αντιστοιχεί με τους στόχους και τις δυνατότητες των μαθητών/τριών.

Αξιοπιστία

Αν επαναληφθεί, θα φέρει τα ίδια αποτελέσματα.

Διακριτικότητα

Κατατάσσει τους/τις μαθητές/τριες σε κατηγορίες επίδοσης ανάλογα με τη γνώση της εξεταζόμενης ύλης/ικανότητας.

Αντικειμενικότητα

Η βαθμολόγηση των εξεταζόμενων γίνεται με τα ίδια κριτήρια. Λαμβάνονται υπόψη οι δυνατότητές τους.

Πώς γίνεται η εξέταση μαθητών/τριων με μαθησιακές δυσκολίες;

Προετοιμασία των μαθητών για τη διαδικασία της αξιολόγησης.

Κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

Σαφή κριτήρια επάρκειας και αξιολόγησης στους μαθητές.

Εκπαίδευση των μαθητών στην κατανόηση διαφορετικών εκφωνήσεων για το ίδιο θέμα.

Προσομοίωση της αξιολόγησης.

Νοηματικά στηρίγματα ως οδηγούς για την προσπέλαση δυσκολιών κατανόησης των εκφωνήσεων ή του περιεχομένου των εργασιών.

Επιλογές μορφής αξιολόγησης μέσω quiz ερωτήσεων (π.χ. ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού λάθους, συμπλήρωσης κενών)

Παροχή επιλογών για το τελικό προϊόν με βάση τον τύπο μάθησης (π.χ. ζωγραφική, κατασκευή, ταινία κ.α)

Περισσότερος χρόνος για την υλοποίηση των διάφορων εργασιών.

Στρατηγικές για την αντιμετώπιση δυσκολιών κατά την εκτέλεση έργου (π.χ. μνημονικά βοηθήματα, ακρωνύμια, ποιηματάκια βοηθοί)

Ερωτήσεις Ναι – Όχι

Μοντελοποίηση Οδύσσεια

Επισημάνση: Παρατηρήστε τις παρακάτω προτάσεις και σημειώστε με ένα Ναι ή Όχι αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με το περιεχόμενό τους.

- Οι άνθρωποι χάνονται από τα δικά τους λάθη.

Ναι Όχι

- Οι θεοί δεν καθορίζουν τις τύχες των ανθρώπων.

Ναι Όχι

- Τα βάσανα του ήρωα τελειώνουν με την επιστροφή του στην πατρίδα.

Ναι Όχι

- Η ταυτότητα του κεντρικού ήρωα αποκαλύπτεται στο τέλος.

Ναι Όχι

- Η αφήγηση των γεγονότων θα ακολουθήσει τη χρονική σειρά με την οποία έγιναν.

Ναι Όχι

Επισημάνση: Δοκιμάστε να καταγράψετε ερωτήσεις Ναι-Όχι στο μάθημα της Οδύσσειας, Ιλιάδας ή Ελένης.

- .....

Ναι Όχι

- .....

Ναι Όχι

- .....

Ναι Όχι

- .....

Ναι Όχι

- .....

Ναι Όχι

Διατύπωση Ερωτήσεων

Αναλύστε	Αναφερθείτε <u>σε όλους τους παράγοντες</u> που συνέβαλαν στη διαμόρφωση γεγονότων/ ιδεών/ καταστάσεων, <u>στις σχέσεις</u> που υπάρχουν μεταξύ τους και καταλήξτε σε <u>συμπεράσματα</u> .
Ανασκοπήστε	<u>Διερευνήστε</u> κάποιο συγκεκριμένο θέμα, κάνοντας <u>κριτικές παρατηρήσεις</u> .
Αναφερθείτε	<u>Διηγηθείτε</u> ή <u>περιγράψτε</u> τα γεγονότα με ταυτόχρονη παρουσίαση των <u>αιτιών</u> που τα προκάλεσαν.
Αντιδιαστείλετε	Βλ. αντιπαραβάλετε
Αντιπαραβάλετε	(Αντι) παραθέστε γεγονότα/ θεσμούς, δύο ή περισσότερων περιόδων και τονίστε τις ουσιαστικές διαφορές τους.
Αξιολογήστε	Μετρήστε και εκτιμήστε τη <u>σπουδαιότητα</u> της συμβολής γεγονότων, παραγόντων, στη <u>διαμόρφωση</u> και <u>εξέλιξη</u> των πραγμάτων. Περιλάβετε επίσης και τη <u>δική σας άποψη</u> κατάλληλα <u>τεκμηριωμένη</u> .
Δηλώστε	Παρουσιάστε σε σύντομη αλλά <u>σαφή</u> μορφή τα γεγονότα μιας περιόδου, τα αίτια, τις συνέπειες.
Δικαιολογήστε	Δώστε ικανοποιητικά στοιχεία/ επιχειρήματα που να <u>δικαιολογούν</u> την εξέλιξη/διαμόρφωση των γεγονότων, τη στάση προσώπων.
Εκτιμήστε	Βλ. αξιολογήστε
Εξετάστε	Αναφερθείτε στα γεγονότα μέσα στα πλαίσια που καθορίζει η ερώτηση, με ταυτόχρονη παρουσίαση <u>αιτιών, λόγων, κινήτρων</u> , που τα προκάλεσαν και <u>πάρτε θέση</u> πάνω σε αυτά με τη κατάλληλη τεκμηρίωση.
Εξηγήστε	Κάνετε σαφές <u>πώς και γιατί</u> γεγονότα κλπ, διαμορφώθηκαν και ποιοι <u>παράγοντες</u> συνετέλεσαν στη διαμόρφωση αυτή. Παραθέστε και την <u>αποψη</u> σας κατάλληλα <u>τεκμηριωμένη</u> .
Ερμηνεύστε	Δώστε μια εξήγηση για το τι συνέβαλε στη διαμόρφωση ενός γεγονότος, μιας ιδέας και τοποθετηθείτε ανάλογα ασκώντας σχετική <u>κριτική</u> .
Καθορίστε	Παρακολουθήστε την εξέλιξη ενός θέματος ξεκινώντας από το σημείο που καθορίζει η ερώτηση.
Κρίνετε	Δώστε τις προσωπικές σας <u>απόψεις</u> για τη σημασία ενός γεγονότος και <u>τεκμηριώστε</u> με βάση τα σχετικά στοιχεία.
Ορίστε	Αναφέρετε <u>τα ακριβή γεγονότα</u> και τη σημασία τους για την περίοδο που εξετάζεται.
Παρουσιάστε	Δώστε με σαφή δομή την εικόνα μιας συγκεκριμένης περιόδου, δίνοντας απάντηση στα ερωτήματα <u>πού; πότε; πώς; γιατί;</u>
Περιγράψτε	Δώστε <u>λεπτομερή περιγραφή</u> των γεγονότων μιας συγκεκριμένης εποχής ή περιόδου και των διαδικασιών που τα προκάλεσαν ή τα διαμόρφωσαν
Σκιαγραφήστε	Δώστε <u>τα κύρια στοιχεία</u> ή <u>τις γενικές αρχές</u> των γεγονότων με έμφαση στη <u>δομή και την κατάταξή τους</u> .
Συγκρίνετε	Βρείτε <u>τις ομοιότητες</u> και <u>τις διαφορές</u> μεταξύ γεγονότων/ θεσμών κλπ.
Συζητήστε	Διερευνήστε ή εξετάστε <u>εξονυχιστικά</u> το σχετικό θέμα χρησιμοποιώντας κατάλληλη <u>επιχειρηματολογία</u> και όπου χρειάζεται δώστε <u>τα υπέρ και τα κατά</u> μιας άποψης.
Σχολιάστε	Μετά από σύντομη αναφορά στο θέμα, παραθέστε δικές σας <u>απόψεις</u> τις οποίες θα υποστηρίζετε με βάση τα <u>πραγματικά γεγονότα</u> .
Συνοψίστε	Δώστε σύντομη <u>αναφορά</u> των βασικών γεγονότων, καταστάσεων.
Τεκμηριώστε	Δώστε <u>όλες τις ιστορικές πληροφορίες</u> που χρειάζονται για την <u>υποστήριξη</u> μιας άποψης, κινήτρων και επιδιώξεων προσώπων, του βαθμού επιτυχίας/ αποτυχίας θεσμών κλπ.

Τεχνική 3-2-1

Αφού ξαναδιαβάσω το προσχέδιό μου, σημειώνω:

3 βελτιώσεις που μπορώ να κάνω

1. Εμπλουτισμός του λεξιλογίου
2. Μεγαλύτερη έκταση
3. Περισσότερα πειστικά επιχειρήματα

2 πηγές που μπορώ να χρησιμοποιήσω

1. Αξιοποίηση λεξικού
2. Αξιοποίηση πληροφοριών από σχετικά κείμενα της ενότητας του σχολικού εγχειριδίου

1 πράγμα που μου αρέσει στο προσχέδιό μου

1. Μου αρέσει γιατί ακολούθησα τη δομή της φιλικής επιστολής

Επισημάνση: Δώστε στον/στη μαθητή/τρια να γράψει ένα κείμενο σχετικά με μία θεματική ενότητα της τάξης του/της. Αφού, ολοκληρώσει το γραπτό του δώστε του τη δυνατότητα να αξιοποιήσει την τεχνική 3-2-1 για τυχόν βελτιώσεις.

Τεχνική 3-2-1

Αφού ξαναδιαβάσω το προσχέδιό μου, σημειώνω:

3 βελτιώσεις που μπορώ να κάνω

1. ....
2. ....
3. ....

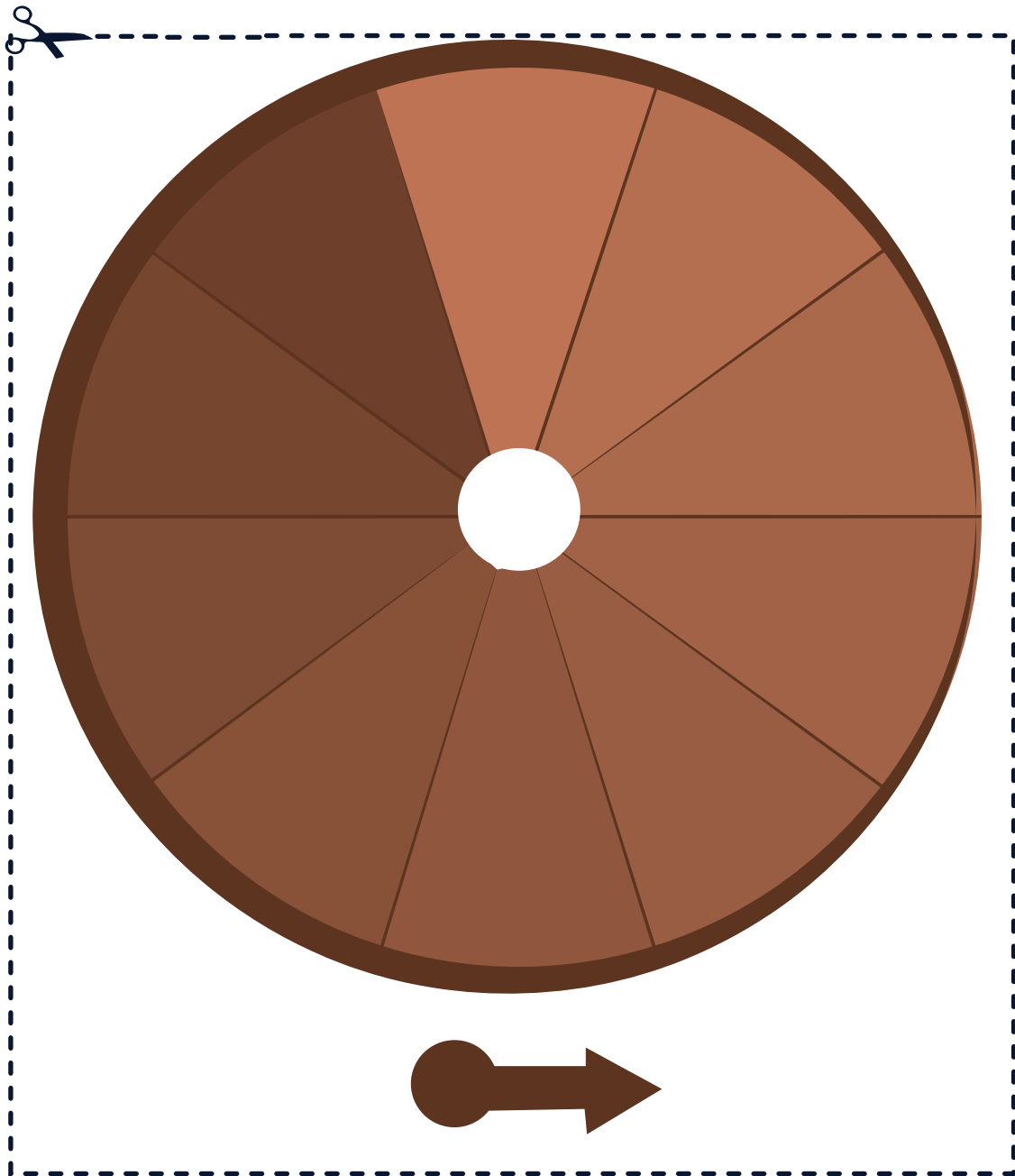
2 πηγές που μπορώ να χρησιμοποιήσω

1. ....
2. ....

1 πράγμα που μου αρέσει στο προσχέδιό μου

1. ....

Επισημάνση: Δημιουργήστε τον δικό σας αυτοκαθοδηγούμενο τροχό για την πληρέστερη προσέγγιση μίας συντακτικής ή γραμματικής έννοιας στα Αρχαία Ελληνικά.

Ρουμπρικά Αξιολόγησης

Η Ρουμπρικά Αξιολόγησης χρησιμοποιείται μετά την ολοκλήρωση της γραπτής έκφρασης με στόχο την παροχή ανατροφοδότησης στον/στη μαθητή/τρια.

Επισημάνση: Ελέγξτε ένα γραπτό κείμενο χρησιμοποιώντας την παρακάτω ρουμπρικά αξιολόγησης. Σημειώστε με Χ τα πλαίσια στα οποία ανταποκρίνεται ή όχι το συγκεκριμένο γραπτό κείμενο.

	1=στοιχειώδης	2=επαρκής	3=ισχυρή	4=εξαιρετική
Μηχανισμοί	-Πολλά λάθη ορθογραφίας, γραμματικής και στίξης. ☐ -Τμήματα προτάσεων. ☐ -Λανθασμένη κεφαλαιοποίηση. ☐	-Κάποια λάθη γραμματικής και ορθογραφίας. ☐ -Οι περισσότερες προτάσεις έχουν στίξη και είναι πλήρεις. ☐ -Χρησιμοποιεί πεζά και κεφαλαία. ☐	-Λίγα ορθογραφικά και γραμματικά λάθη. ☐ -Σωστή στίξη. ☐ -Πλήρεις προτάσεις. ☐	-Σωστή ορθογραφία, γραμματική και στίξη. Πλήρεις προτάσεις. ☐ -Σωστή χρήση κεφαλαιοποίησης. ☐
Ιδέες & Περιεχόμενο	-Λέξεις – κλειδιά που δεν είναι κοντά στην έναρξη. ☐ -Ασαφές θέμα. ☐ -Απουσία αρχής, μέσης και τέλους. ☐ -Οι ιδέες δεν είναι οργανωμένες σε κάποια σειρά. ☐	-Η βασική ιδέα ή το θέμα βρίσκεται κοντά στην πρώτη πρόταση. ☐ -Μερικώς ορισμένο θέμα. ☐ -Προσπάθεια για οργάνωση σε αρχή, μέση και τέλος. ☐ -Κάποια σειρά της κύριας ιδέας και των λεπτομερειών σε ακολουθία. ☐	-Καλή κύρια ιδέα ή θεματική πρόταση. ☐ -Η βασική ιδέα είναι αρκετά πλατιά. ☐ -Έχει αρχή, μέση και τέλος. ☐ -Η κύρια ιδέα και οι λεπτομέρειες είναι σε κατάλληλη ακολουθία. ☐	-Ενδιαφέρουσα, ορθά διατυπωμένη κύρια ιδέα ή θεματική πρόταση. ☐ -Χρησιμοποιεί λογικό σχεδιασμό με αποτελεσματική αρχή, μέση και τέλος. ☐ -Καλή ροή ιδεών από τη Θ.Π. έως τις λεπτομέρειες σε ακολουθία. ☐
Αλληλεπίδραση σε μαθητές	-Μη συνεργασίμος/-η, ☐ -Μη συντονισμένος/-η, στη δραστηριότητα, ☐ Μη παραγωγικός/-η. ☐	-Συνεργάζεται με συμμαθητή την περισσότερη ώρα. ☐	-Συνεργάζεται αποτελεσματικά με συμμαθητή. ☐ -Συμμετέχει σε συζητήσεις την περισσότερη ώρα. ☐	-Συμμετέχει ενεργά και με συνέπεια με συμμαθητή. ☐ -Συνεισφέρει γνώσεις, απόψεις και δεξιότητες. ☐

Μαθησιακές Δυσκολίες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

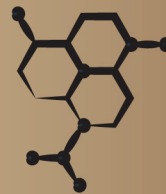
Αποκατάσταση Μαθησιακών Δυσκολιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τεύχος Α'

Γυμνάσιο και Λύκειο

Τομείς Προγράμματος
Αποκατάστασης

- Αναγνώριση μαθησιακών δυσκολιών
- Αρμοδιότητες εκπαιδευτικού
- Τρόποι διαχείρισης στη σχολική τάξη
- Τομείς παρέμβασης σε γυμνάσιο και λύκειο
- Τελική αξιολόγηση

$\times 2$

my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Μαθησιακές Δυσκολίες	15
Τι κοιτάζω;	15
Πότε ανησυχώ;	16
Πότε ζητώ βοήθεια από ειδικούς;	21
Τι κάνω ως εκπαιδευτικός;	32
Εύρεση ιστορικού	32
Εντοπισμός μαθησιακού προφίλ/στιλ	33
Διαχείριση συναισθημάτων	35
Επιλογή στόχων για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες	47
Τρόποι υποστήριξης στη σχολική τάξη	52
Εναλλακτικοί τρόποι διδασκαλίας	53
Τομείς παρέμβασης στο γυμνάσιο - λύκειο	81
Μνήμη	81
Αναγνωστική ικανότητα	85
Αναγνωστική ευχέρεια	88
Αναγνωστική κατανόηση	90
Κατανόηση εκφωνήσεων	95
Παραγωγή προφορικού λόγου	102
Παραγωγή γραπτού λόγου	105
Περίληψη	124
Πρόσληψη και επεξεργασία γραπτού λόγου	129
Λεξιλόγιο	132
Δόμηση λόγου/Συνοχή	140
Ορθογραφική ικανότητα	145
Μαθηματικά	148
Τελική αξιολόγηση	152
Γραφήματα επίδοσης	152
Διαφοροποίηση διαγωνισμάτων	157

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Οι μαθησιακές δυσκολίες αποτελούν επίκεντρο ενδιαφέροντος αρκετών επιστημονικών κλάδων. Στην εφηβεία οι μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες αποτελούν μία ανομοιογενή ομάδα. Οι περισσότεροι μπαίνουν στην εφηβεία έχοντας τη γεύση της σχολικής αποτυχίας και της απόρριψης. Έρχονται στο Γυμνάσιο με αισιοδοξία για να διαπιστώσουν άμεσα ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και τις προσδοκίες του καθηγητή τους. Αναλογιζόμενοι την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένου στις μαθησιακές ανάγκες του κάθε παιδιού, σχεδιάστηκε το παρόν διδακτικό πρόγραμμα βασιζόμενο στα ελλείμματα των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα αποτελέσματά του ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά κάτι το οποίο ενισχύει την αναγκαιότητα υλοποίησης αντίστοιχων επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Λέξεις κλειδιά: μαθησιακές δυσκολίες, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, γνωστικός τομέας, συναισθηματικός τομέας, διδακτική μεθοδολογία

Εισαγωγή

Εννοιολογική αποσαφήνιση μαθησιακών δυσκολιών

Στη γενικότερη κατηγορία των μαθησιακών δυσκολιών εντάσσονται τα παιδιά που δυσκολεύονται και φαίνεται ότι δε διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες για να ανταποκριθούν στις σχολικές απαιτήσεις (Δράκος, 2002).

Μαθησιακές δυσκολίες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι μαθησιακές δυσκολίες απασχολούν σημαντικό αριθμό μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών και ειδικών θεραπευτών. Αξίζει να σημειωθεί πως οι μαθησιακές δυσκολίες δε σταματούν στην παιδική ηλικία, αλλά συνεχίζονται στην εφηβεία ή στην ενήλικη ζωή. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται ειδική υποστήριξη για την αντιμετώπιση των αδυναμιών και τη βελτίωση των δυνατοτήτων. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες αφορούν τόσο τον γνωστικό όσο και τον συναισθηματικό τομέα (Κουράκης, 1997). Ειδικότερα, εμφανίζονται ιδιαίτερες αδυναμίες στην κατανόηση και στην παραγωγή του γραπτού λόγου, στα μαθηματικά καθώς και στην κατανόηση εννοιών που σχετίζονται με τις φυσικές επιστήμες. Παράλληλα, εντοπίζονται ελλείμματα στην αξιοποίηση γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών, στρατηγικών μελέτης, άγχους και σχολικής αποτυχίας λόγω των συναισθημάτων απόρριψης που βιώνουν (Παντελιάδου, 2011).

Κατηγορίες μαθησιακών δυσκολιών

- Δυσλεξία
- Δυσορθογραφία
- Δυσαναγνωσία
- Δυσγραφία
- Δυσαριθμησία

Προφορικός λόγος

Η δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου στηρίζεται στην εκφορά μιας ακολουθίας λέξεων με συνεχή ροή και παράταξη σύμφωνα με:

Συντακτικούς κανόνες

Πραγματολογικούς κανόνες

Σημασιολογικούς κανόνες

Προβλήματα προφορικού λόγου

- Περιορισμένη προσβασιμότητα στη σημασιολογία.
- Δυσκολία εύρεσης κατάλληλων λέξεων.
- Περιορισμένη αφηγηματική ικανότητα = παράθεση πληροφοριών.
- Έλλειψη κειμενικότητας.
- Απουσία συνοχικών δεσμών.
- Πληροφορικότητα + Κειμενικότητα.
- Δυσκολίες ακολουθίας δομής και οργάνωσης ιδεών.

Δε μετασχηματίζουν τις πληροφορίες σε κειμενικό λόγο με βάση:

Λεξιλογική ικανότητα

Σημασιολογική ικανότητα

Γραμματική ικανότητα

Αυτοεκπληρούμενη προφητεία

Η αυτοεκπληρούμενη προφητεία έχει πολλές εφαρμογές στην καθημερινή μας ζωή και αφορά **στην τάση του ατόμου να ικανοποιεί τις προσδοκίες των άλλων** και να προσαρμόζεται σε όσα οι άλλοι περιμένουν από εκείνο.

Οι συνεχείς αποτυχίες οδηγούν σε μεγαλύτερη πίεση που γεννά νέες αποτυχίες που οδηγούν στην απόρριψη του παιδιού από γονείς, δασκάλους και συμμαθητές.

Το παιδί γίνεται ο κακός και αδιάφορος μαθητής που είτε θα περιθωριοποιηθεί είτε θα εκδηλώσει επιθετική ή ανώριμη συμπεριφορά ως αντίδραση στο καταπιεστικό περιβάλλον του.

Το αποτέλεσμα είναι η σωματοποίηση των προβλημάτων (πονοκέφαλος, άγχος, στομαχόπονος).

Άγχος

Ο φόβος των εξετάσεων διαταράσσει την ψυχοσωματική ισορροπία των υποψήφιων μαθητών/τριών. Οι έφηβοι παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα άγχους λόγω των διαγωνισμάτων. Τα αποτελέσματα του άγχους είναι:

- Δυσκολίες συγκέντρωσης
- Σωματικά ενοχλήματα (ναυτία, ταχυκαρδία, ζάλη)
- Μυϊκή υπερένταση
- Υπερβολική εφίδρωση

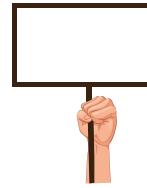

Ο αγχώδης μαθητής δεν μπορεί να δώσει στην εξέτασή του όλα όσα είναι στο μέτρο των δυνατοτήτων του και έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή σχολική επίδοση.

Οδηγία: Ο δεκάλογος διδασκαλίας παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες χρειάζεται να αξιοποιείται από κάθε εκπαιδευτικό σε οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο διδάσκει.

1. Ασφάλεια- ηρεμία- εμπιστοσύνη (γλώσσα νέων)
2. Διαρκής επιβράβευση
3. Συγκεκριμένοι στόχοι
4. Δυναμική διδασκαλία – δοκιμές
(τι ξέρει, τι μπορεί, τι «αντέχει»)
5. Προφορικός λόγος – σχεδιαγράμματα της στιγμής
6. Διαρκής έλεγχος κατανόησης - επανάληψη
7. Οικοδόμηση της γνώσης σε ήδη κατεκτημένες γνώσεις
8. «Φωναχτή» διδασκαλία
9. Συνεχή ολιγόλεπτα (3') διαλείμματα
10. Οργάνωση – δομημένο μάθημα

Υποδειγματική διδασκαλία

Βήματα μεθόδου: Η υποδειγματική διδασκαλία σχετίζεται με την παρουσίαση της θεωρίας για ένα φαινόμενο με απλά λόγια.

Σταθμός Διδασκαλίας

Παρουσίαση φαινομένου

Λεπτομερής Αφόρμηση

Αρχίζω με προσοχή,
αναλύω στη στιγμή και
στο τέλος φτάνω στην έκθεση,
όταν δημιουργώ... ποια μέρη αποτελούν την έκθεση;

Έκθεση	Παράγραφος
Πρόλογος	Θεματική πρόταση
Κυρίως θέμα	Σχόλια/Λεπτομέρειες
Επίλογος	Κατακλείδα

Η παράγραφος κυρία είναι και από μέρη αποτελείται.

Ας τη γνωρίσουμε!

Ακρωνύμιο τα αρχικά θεματική-σχόλια-κατακλείδα

Η κυρία δομή παραγράφου: Η κυρία ΘΣΚ!

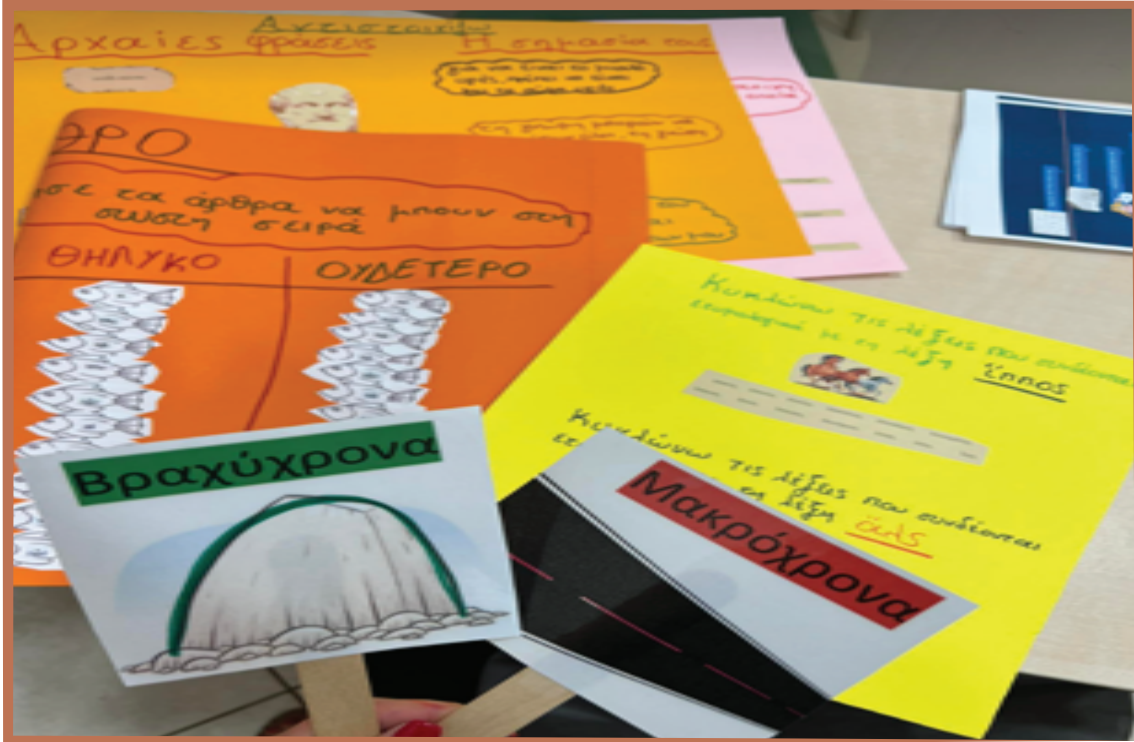
Θ
Σ
Κ
Ε
Χ
Α
Μ
Ο
Τ
Δ
Δ
Λ
Τ
Ι
Κ
Λ
Ε
Ι
Δ
Λ

Υποδειγματική διδασκαλία ως προς τη δομή της έκθεσης και της παραγράφου

Βήματα μεθόδου: Η ομαδοποίηση αφορά τη συγκέντρωση των πληροφοριών ενός φαινομένου σε ομάδες έτσι ώστε το παιδί να μπορεί να τις διακρίνει πιο εύκολα.

Ομαδοποίηση βραχύχρονων και μακρόχρονων φωνηέντων στα αρχαία ελληνικά

Κάρτα πορείας

Βήματα μεθόδου: Η κάρτα πορείας χρησιμοποιείται για να μπορεί ο/η κάθε εκπαιδευτικός να διαπιστώσει ορισμένες ενδείξεις ως προς τις δεξιότητες που έχει αναπτύξει το παιδί κατά τη διάρκεια του διαβάσματος.

ΚΑΡΤΑ ΠΟΡΕΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: ..... ΣΧΟΛΕΙΟ: ..... ΤΑΞΗ: ..... ΤΜΗΜΑ: .....

A. Περιγραφική Αποτίμηση

1η Θεματική Ενότητα:

2η Θεματική Ενότητα:

3η Θεματική Ενότητα:

4η Θεματική Ενότητα:

Διαβαθμίσεις	1ο Επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας Αρχόμενη	2ο Επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας Αναπτυσσόμενη	3ο Επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας Ικανοποιητική	4ο Επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας Εξαιρετική
Παρατηρούμενες ενδείξεις ως προς τη δεξιότητα (ο μαθήτης/η μαθήτρια)	Ανταποκρίνεται ως προς τη δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις σε δραστηριότητα καθοδήγησης	Καταβάλλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συνεργατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	Εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες, συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα
	.....	.....	.....	.....
	.....	.....	.....	.....
	.....	.....	.....	.....

Αφηγηματική αφόρμηση

Αρχίζω με προσοχή,
Αναλύω στη στιγμή και
Στο τέλος φτάνω στην έκθεση,
Όταν δημιουργώ...ποια μέρη αποτελούν την έκθεση;

ΕΚΘΕΣΗ

- ΠΡΟΛΟΓΟΣ
- ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

- ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
- ΣΧΟΛΙΑ/ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ
- ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ

Οπτική αφόρμηση

Οδηγία: Σημαντική τεχνική είναι η οπτική αφόρμηση από θέματα της επικαιρότητας. Δίνονται ερωτήματα από τον/την εκπαιδευτικό και οι μαθητές/τριες απαντούν ανάλογα.

- Ποιο κοινωνικό φαινόμενο σου θυμίζει η εικόνα; Τι γνωρίζεις γι' αυτό;
- Ποια συναισθήματα σου προκαλεί η εικόνα αυτή;
- Ποια είναι τα αίτια και οι συνέπειες των καταστροφών, που δείχνει η εικόνα, για τον άνθρωπο;
- Τι θα έκανες για να λύσεις τυχόν προβλήματα;